

A GÉPESÍTETT HADTEST ANYAGI - TECHNIKAI BIZTOSÍTÁSÁNAK RENDSZERE ÉS A KATONAI KERÜLET ATB. RENDSZERÉBEN VALÓ KÖLCSÖNHATÁS VIZSGÁLATA

Rugár Oszkár¹

"Az anyagi-technikai biztosítás magába foglalja a csapatok harc- (hadművelet) és harccal kapcsolatos tevékenységeinek anyagi-, technikai-, egészségügyi- és közlekedési biztosítását. Az anyagi-technikai biztosítás integrált és ágazati feladatok összehangolását és megvalósítását követeli meg."² Az integrált feladatokat a különböző szintű anyagi-technikai főnökségek törzsei, csoportjai; az ágazati feladatokat pedig a haditechnikai- és hadtápfőnökségek, illetve a nekik alárendelt szolgálatok, valamint az egészségügyi- és közlekedési (szállító) szolgálatok szervezik és végzik.

Az anyagi-technikai biztosítás rendszere harcászati, hadműveleti és hadászati (központi) rendszerekre (tagozatokra) oszlik.

A **harcászati** tagozat a szárazföldi, a légvédelmi haderőnemek, a területvédelmi és egyéb parancsnokságok alárendelt magasabbegységeinél, egységeinél és alegységeinél; a **hadműveleti** tagozat a haderőnemeknél; míg a **hadászati** (központi) tagozat a Magyar Honvédség legfelsőbb szintjeinél az országos hatáskörű szervekkel, minisztériumokkal együttműködve végzi feladatait.

Az anyagi-technikai biztosítás mint rendszer, tehát magában foglalja a különböző tagozatokon keresztül megvalósuló integrált és ágazati anyagi-technikai biztosítási feladatok szervezését és végrehajtását, valamint szervezeteit és ezen elemeinek kölcsönhatását. Mindezek alapján

1 Rugár Oszkár ezredes, MH Üzemanyag szolgálatfőnöke

2 Szakutasítás a csapatok háborús anyagi-technikai biztosítására (tervezet) MH ATFCSF-i kiadvány 1993.

véleményem szerint:

A gépesített hadtest anyagi-technikai biztosításának rendszere az anyagi-technikai biztosítási integrált és ágazati feladatainak harcászati szintű megszervezése és végrehajtása.

Ha a hadtestet mint harcászati tagozatot vizsgáljuk, megállapítható, hogy a harcászati tagozaton belül is szükséges a rendszer további bontása, mivel ezen tagozaton belül található a hadtest, dandár és zászlóalj szervezeteket és azok anyagi-technikai biztosító szervezeteit is. Ugyanakkor ha a hadtest anyagi-technikai biztosításának rendszerét a feladatok oldaláról vizsgáljuk, akkor az *magában foglalja:*

- a harcászati feladatok végrehajtásához szükséges anyagi készletek megalakítását, tárolását, lépcsőzését;

- a felhasználás szabályozását;

- a felhasznált anyagi készletek pótlását;

- a harc megvívásához szükséges technikai eszközök biztosítását;

- a technikai eszközök üzemeltetését;

- az eszközök üzemeltetését és helyreállítását;

- a sérültek és betegek felkutatását, hátraszállítását, a tagozatnak megfelelő segélynyújtást;

- a közlekedési – szállítási feladatok tervezését, szervezését és végrehajtását.

Végül, de nem utolsósorban a hadtest anyagi-technikai biztosításának rendszerét a vezetés oldaláról is vizsgálni szükséges, hiszen a hadtest a harcászati tagozat legmagasabb szerve, melynek mint vezető szervnek, elsődleges feladata az előljáró tagozatok szakmai követelményei és a hadtest parancsnok elhatározása alapján az integrált és ágazati feladatok meg-

tervezése, megszervezése és összehangolása hadtest, dandár és önálló zászlóalj szinten.

Az anyagi-technikai biztosítási rendszerrel szemben a következő elvek és követelmények fogalmazódnak meg:³

- az anyagi-technikai biztosítás rendszere a főerőkifejtés irányára összpontosuljon, legyen átcsoportosítható és mozgó tartalékok kiküldetésével rugalmasan alkalmazható minden tagozatban;

- az anyagi-technikai biztosítási rendszer minden tagozatában támaszkodjon a nemzetgazdaság erőforrásaira;

- a mobil erők, eszközök és anyagi készletek alkalmazásánál érvényesüljön a területi és tagozati ellátás elve;

- a gépesített hadtest anyagi-technikai biztosításának tervezése, szervezése és előkészítése a hadművelet (harcfeladat) teljes időtartamára történjen;

- a gépesített hadtest az anyagi-technikai biztosítás autonóm egysége, mely részére rendelkezésére bocsátott erőforrásokból saját hatáskörben szervezi meg szervezetszerű, illetve megerősítő, valamint sávjában alkalmazásra kerülő más csapatok anyagi-technikai biztosítását;

- az anyagi-technikai biztosítási tagozatokban egymástól elválaszthatatlanul érvényesüljön az elöljárói felelősség és az ágazati ellátás elve.

Az elméleti fejtegetések, az elvek és követelmények után megállapítható, hogy a hadtest anyagi-technikai biztosítási rendszere gyökeresen különbözik a katonai kerület és csapatai anyagi-technikai biztosításától.

3 A fenti elvek és követelmények a szakutasítás a csapatok háborús anyagi-technikai biztosítására (tervezet) című MH ATFCSF-i kiadvány általános elveinél fogalmazódnak meg.

Milyen jellemző eltérő vonásokat lehet kiemelni? Véleményem szerint - nem a teljesség igényével - a következőket:

a.) A **katonai kerület** anyagi-technikai biztosítása alapvetően a béke elhelyezési körletekben a pénzgazdálkodáson, illetve a békében megállapított pénz- és anyagnormákon alapul, a csapatok által a helyszínen beszerezhető anyagok, szolgáltatások megvásárlásával, lekötésével, illetve részben a központi anyagi-technikai szervezetek raktárai, bázisai útján a csapatok anyagi-technikai szolgálatai és parancsnokai felelősségével. A biztosítás alapvetően kettő (csapat - polgári vállalat; csapat - központ); illetve egyes esetekben három tagozatú (csapat - javítóáztárlóalj - polgári bázis vagy központ MH bázis). A biztosítás stacionér bázisokról történik.

A **hadtest anyagi-technikai biztosítási rendszerének kialakításával** a csapatok alkalmazási, táborig jellegű körletében, a biztosítás több tagozatú jellege valósul meg a háborús normák, anyagszükségletek, anyagigények és felhasználási normák alapján; az előljáró tagozat ellátási felelőssége érvényesülésével. Így az ellátásban, biztosításban a felülről lefelé irányuló, alapvetően a közbeeső ellátási tagozatokon keresztül történő ellátás valósul meg, illetve a területi ellátással kombináltan is lehetséges. A biztosítás a stacionér bázisokon kívül mobil raktárakból, kirakóállomásokról, anyagtároló-kiadó körzetekből történik.

b.) A **katonai kerület** anyagi-technikai biztosításának alapját a csapatok differenciált fenntartási készletei (raktárkapacitás, gazdálkodási szabályzó függvényében), az éves költségvetési előirányzatok és meghatározott fogyasztási keretek, kiutalási normák, valamint a csapatok részére előírt harckészültségi-, kiképzési feladatok képezik.

A **hadtest** anyagi-technikai biztosítása alapját a béke időszakban megalakított csapatkészletek volumene, az előljáró tagozat(-ok) által megerősítésül adott erők, eszközök; az előljáró által biztosított ellátási, javítási források képezik a parancsnok elhatározása és egy adott hadműveletre (harcfeladatra) meghatározott felhasználási normák és készletképzési követelmények alapján. A hadtest anyagi-technikai biztosítása a katonai kerület feladataihoz viszonyítva kiegészül a táborig elhelyezési anyagellátással, melyet egység szintig az aleggységparancsnokok és a ruházati szolgálat, magasabb ellátási tagozatban az elhelyezési szolgálat végz.

c.) **A katonai kerület** ellátása érdekében a szállítások a polgári szállítóeszközök (közúti, vasúti) bevonásával valósulnak meg, szerződések útján pénzgazdálkodás keretében, valamint a katonai szállítóeszközök igénybevételeivel és kiterjedhetnek az egész ország területére. A szállítóeszközök igénybevételeinél a gazdaságosság játssza a fő szerepet.

A hadtest szállítási feladatai alapvetően katonai gépkocsi, illetve vasúti szállítással valósulnak meg. Itt a fő szerepet az anyagok alárendelt-hez előjárói felelősséggel történő eljuttatása játssza. A szállítások egy viszonylag szűk térben a hadtest sávjában illetve az előjárói bázisok és hadtest raktárak között valósulnak meg.

d.) **A katonai kerületnél az egészségügyi biztosítás** a csapatoknál folyik a személyi állomány egészségének megóvása, járványok elleni védelem, a megbetegedések megelőzése céljából alapvetően üzemorvosi szinten, kéttagozatos (csapat - kórház vagy egészségügyi szakintézet) rendszerben.

A hadtestnél az egészségügyi biztosítás magába foglalja a gyógyító - kiürítő; a közegészségügyi - járványvédelmi biztosítást; a személyi állomány tömegpusztító fegyverek és ipari katasztrófák elleni védelme egészségügyi rendszabályait; az állategészségügyi biztosítással kapcsolatos rendszabályokat. A gyógyító - kiürítő biztosítás a sérültek és a betegek arra a helyre való eljuttatását jelenti, ahol a végleges ellátást megkapják és ez jelentheti a hadtesten belüli végleges ellátást is. Az ellátás nem kéttagozatú hanem kiürítési tagozatonként, de differenciált tartalommal valósul meg.

e.) **A katonai kerületnél** illetve alárendeltjeinél a békegazdálkodásra előírt nyilvántartási, számviteli követelmények alapján történik az anyagok, illetve azok felhasználásának számvitele.

A hadtestnél a háborús nyilvántartási rend lép érvénybe, amely teljesen más követelményeket szab a vezetés felé. Különösen igaz ez akkor, ha figyelembe vesszük, hogy nem minden szolgálati ág háborús nyilvántartása szabályozott.

f.) Végül a **katonai kerület** anyagi-technikai szolgálata csak minimális mértékben vesz részt az anyagi-technikai biztosítási feladatok végrehajtásában, illetve irányításában. Békében a gazdálkodás szabályait Hon-

védelmi Miniszteri, MHPK-i, MH ATFCSF-i, MH Pü. és Közg.Főnöki és MH SZF-i *parancsok, intézkedések, szakintézkedések* szabályozzák. A katonai kerület anyagi-technikai szolgálatainak tevékenysége ezek betartására, illetve végrehajtásának ellenőrzésére irányul elsősorban.

A hadtest anyagi-technikai szolgálata a parancsnok elhatározása és az előjárói intézkedések, követelmények alapján közvetlen követelménytámasztója, szervezője, irányítója a csapatok anyagi-technikai biztosításának.

Tulajdonképpen a katonai kerület hadiszervezetre történő áttérése nemcsak szervezeti, hanem más anyagi-technikai biztosítási rendszerre való áttérést is jelent. Ennek során a békében kialakított anyagi-technikai, szervezeti feltételek alapján a katonai kerület békeidőszakra jellemző gazdálkodásról a hadtestre jellemző (hadi-) háborús ellátási rendre tér át.

Melyek ezek a feltételek?

A katonai kerület rendelkezik a hadtest és alárendeltjei állománytábláival, a katonai szervezetek részére előírt készletképzési normákkal. Ezek alapján már békeidőszakban ismertek az áttérés során átadásra-átvételre tervezett katonai szervezetek és azok anyagi-technikai feltöltöttsége. A háborús alárendeltségtől függetlenül minden katonai szervezet köteles megalakítani a számára előírt anyagi készleteket, illetve azokat állandóan hadihasználható állapotban tartani.

A katonai szervezetek természetesen nem rendelkeznek az állománytáblában előírt létszámmal, illetve technikai eszközökkel teljes mértékben, ezért azokat minősített időszakra a Területvédelmi és Hadkiegészítő Parancsnokságok útján lebiztosítják. Ha valamilyen okból nem képesek az anyagi készleteket tárolni azt vagy a befogadók, megalakítók vagy "M" utalványok alapján a központok tárolják és egyeztetett időpontban felvételezhetők.

Ezen kívül főleg a Katonai Kerület Parancsnokság és a hadtest, de a Katonai Kerület és Katonai Területvédelmi parancsnokságok is már békében érvényes keretmegállapodási szerződéseket kötnek.

Mindezek alapján már a Katonai Kerület rendelkezik a hadtest szintű anyagi-technikai biztosítási rendszer alapjaival, amit adott időben aktivizálni kell.

Természetesen ezek csak az alapjait képezik a hadtest védelmi vagy támadó feladata anyagi-technikai biztosítási rendszerének. Konkrét feladataira az előjárói intézkedések, megerősítők, báziselosztások alapján a rendszer kiegészül más elemekkel is.